

Studiedag 'Interculturele kunst- en cultuurbemiddeling' 13/12/2007 – De Kriekelaar

Verslag keynote - Mohamed Ikoubaân

Ontstaan Moussem vzw

De vzw Moussem werd opgericht in 2001 als socioculturele organisatie. De aanwezigheid van de 'andere' gemeenschap binnen de media, welzijnssector en cultuur was toen nog een problematisch gegeven. Uit overtuiging dat kunst en cultuur konden bijdragen aan een de bijsturing van dit beeld, werd Moussem gesticht.

Eerste evenementen waren 'opendeurdagen' van allochtone zelforganisaties, velen ontstaan gedurende jaren '90. Hoewel het de bedoeling was dat iedereen een kijkje mocht komen nemen, werd dit initiatief beschouwd als 'zelfisolatie', de creatie van een eigen circuit. Het bleef ook te sterk binnen het beeld van Marokko: couscous en koekjes. Er werd bijgevolg gezocht naar manieren om de vele andere aspecten van de Marokkaanse cultuur in beeld te brengen.

De *Nachten van de Ramadan* stelden als doel om een ander meer sociocultureel aspect van de Ramadan in de kijker te zetten. In België wordt de Ramadan enkel religieus ingevuld terwijl dit in Marokko ook een moment van cultuurbeleving is.

In 2001 vond een festival rond de Marokkaanse cultuur plaats, met steun van de Stad Antwerpen. Dit festival was een groot succes en toonde aan dat er een publiek is voor een ander aanbod.

Doelstelling van Moussem vzw

1. Nieuw publiek én aanbod genereren voor de cultuurhuizen waarmee wordt samengewerkt. Voorbeeld: het programmeren van artiesten uit een alternatief circuit die meer bekendheid binnen gemeenschap genieten.
2. Interculturele uitwisseling creëren binnen de huizen. Moussem kiest er bewust voor geen eigen 'intercultureel' huis op te richten. Alle cultuurhuizen zijn namelijk voor iedereen, dus ook het aanbod. Moussem gaat bewust in dialoog met de bestaande cultuurhuizen. Er kan aan beide kanten nog veel geleerd en uitgewisseld worden.

Enkele **basisvoorwaarden** moeten aanwezig zijn om tot een efficiënte samenwerking te komen:

- *engagement*
- *interculturele houding*: in dialoog treden met de partner. Bereidheid om mijn verhaal in vraag te stellen en visa versa.
- Elkaars (politieke en socioculturele) *spelregels* kennen. Dit vraagt veel investering en tijd, en diepgang in de dialoog om verwachtingen op elkaar af te stellen.
- *Draagvlak* binnen de organisatie. Iedereen binnen de organisatie moet op de hoogte zijn, en openstaan voor dialoog.

- De organisatie moet bereid zijn een *deel van zijn macht/budget af te staan*. Er wordt altijd geopteerd voor een coproductie en dus een gedeelde verantwoordelijkheid. Dit is niet altijd gemakkelijk voor beide kanten.
- *Wederzijdse verwachtingen* moeten duidelijk zijn.
Samenwerking met allochtone organisatie wil niet zeggen dat 'alle Marokkanen' worden bereikt. De visie van Moussem is niet deze van alle Marokkanen.

Voorbeelden van interculturele dialoog

Structurele samenwerking met cultuurhuizen.

1. Cultuurcentrum van Berchem (1999)
De samenwerking is gegroeid vanuit de buurtwerking van het CC en was een ongelofelijk lang proces. De eerste activiteiten stonden wat los van de reguliere programmatie (o.a. de nachten van de Ramadan). Hoewel Moussem met professionele artiesten werkten, werd de kwaliteit vaak in vraag gesteld.
Gestaag steeg de waardering en de inspraak van de vzw. Nu is het cultuurcentrum een enorme steun. Moussem bepaalt de volledige diversiteitsprogrammatie en zetelt ook mee in de Raad van Bestuur.
2. Zuiderpershuis
Vermits het Zuiderpershuis reeds meer ervaring had met een interculturele werking, ging het makkelijker om hen te overtuigen. Hier bleek het bereiken van andere gemeenschappen echter problematisch. Dit moest echt nog gegenereerd worden.
3. Opendoek Filmfestival, Turnhout (sinds 2003)
Vanuit onze doelstelling om geen eigen structuren te ontwikkelen maar een plek te zoeken binnen bestaande initiatieven groeide de samenwerking met Open Doek. Moussem staat in voor de programmatie van de films uit de Arabische wereld.
4. Beursschouwburg (vanaf 2008)
Een eerste evenement komt er op 15 februari, een avond rond Arabische erotische poëzie.

Occasionele partners zijn Bozar, Beursschouwburg, MuHKA, Espace Senghor, Roma, Toneelhuis, Mano Mundo festival (dit gratis festival had een groot Marokkaans publiek, maar geen aanbod, wat voor ontevredenheid zorgde. Moussem werd aangesproken om voor dit doelpubliek een aanbod te creëren).

Moussem vzw werkt daarnaast ook samen met andere **organisaties voor etnisch-culturele minderheden** en helpt hen om hun eigen cultuur meer zichtbaarheid te geven.

- **Noord Kaukasische gemeenschap** (Belgisch Noord Kaukasische vereniging).
Met steun van Moussem konden zij hun jaarlijks festival organiseren in het Cultuurcentrum van Berchem. Dit bleek niet zo eenvoudig. Het was belangrijk dat zij ook een 'professionele' behandeling kregen en zich gewaardeerd voelden.
In het MuHKA waren zij één van de uitgenodigde gemeenschappen. Binnen het museum was er een 'vrijplek' die niet valt onder de criteria van de hedendaagse kunst. Daar werden hun werken tentoongesteld. Het ging hier niet om grote kunst, enkel als teken dat ze 'erbij horen'.
- **Afghaanse gemeenschap**
In samenwerking met het MuHKA werd het Perzisch Nieuwjaar in het museum georganiseerd. Het werd een enorm succes qua publieksopkomst (veel weerklank gekregen in de internationale pers) maar inhoudelijk en organisatorisch liep het minder vlot. Artistiek werden geen criteria opgelegd vanuit Moussem en het MuHKA. Voor een

volgende editie is er de afspraak om samen op zoek te gaan naar een kwalitatief aanbod binnen de Afghaanse gemeenschap.

Hoe ver ga je in het **verlagen van drempels**? Moussem is bereid een toegeving te doen als ze potentieel zien in vooruitgang en kwaliteitsverbetering. Op termijn willen ze uitmonden in een kwalitatief programma. In het begin is het moeilijk mensen te overtuigen van het feit dat Moussem een kunstorganisatie is en dus bepaalde criteria hanteert.